

9662

1768, 14.

No: 68

SPECIMEN
CONTINENS

CAPVT IVRIS CONTROVERSVM
DE

OBLIGATIONE MANDATI
NON SERVATIS LIMITIBVS

QVOD

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. IVR. NAT. ET GENT. PVBLIC. ORDIN.
ET SOCIETAT. LITER. DVISVVRG.
SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE II. MARTII ANNO MDCCCLXVIII.

PVBLICE DEFENDET

GOTTLOB FRIDERICVS HASE

STEINBACHENS.

LIPSIÆ

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

EXEMPLUM
CONTINENS
CAPUT IVRIS CONTROVERSUM
DE
OBLIGATIONE MANDATI
NON SERVATIS LIMITIBUS
A V O D
ILLUSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
P R A E S I D E
D. CHRISTIANO HENR. BREYNING
PROFESSOR IUR. NAT. ET GEN. IURIS ORDIN.
ET SOCIETAT. LITTE. NAT. PRAES.
S O C I O
IN AUDITORIO PETRINO
DIE 18 MARTII ANNO MDCCCLXXXIII
PUBLICE DEFENDIT
GOTTLOR. ERIDERICVS HASSE
P A R I S I E N S I S

L I P S I A E
EX OFFICINA JACOBENHAIN.

DE

OBLIGATIONE MANDATI
NON SERVATIS LIMITIBVS.

---

§. I.

 Equidem quemque res suas sibi tractare atque ex sua animi intentione agere posse, haud dubitandum; tamen summa et interdum necessitas, et haud raro utilitas suadet, ut in negotiis nostris curandis, tractandis amicorum sequamur fidem, eorumque utamur opera. Non omnino antiquitas ita videntur philosophari Romani, quorum iura mandati mentionem haud faciebant. Decemviri potius voluisse censendi sunt, ut quisque suas ipse in iure atque iudicio tractaret causas, nullo adhibito procuratore, quem in finem actori imponere necessitatem, dandi iumentum in ius vocato, qui
A 2
vel

vel propter aetatem, vel morbum haud facile comparere poterat, ut ope illius ad tribunal duceretur. Neque et in priuatis aliis causis, quae ad magistratuum cognitionem non pertinebant, quaeque extra iudicia peragebantur mandato leges scriptae fuisse videntur, qui scimus, ut est testis PAVLVS in *L. I. §. 4. π. mandati*. mandatum ex folis regulis amicitiae iudicatum antiquius fuisse.

§. II.

Sicuti vero ICI postea succurrebant iis, qui impediebantur, quominus comparere possent pro tribunali, inuenta fictione domini litis, quam BOEHMERVS *diff. de dominio litis* exposuit; ita incertum est, quo demum modo obligatorius effectus fuerit mandati contractus, atque quo iure actio enata fuerit, utrum vsu, an edicto Praetoris. *Gerh. NOODT ad P. h. r. vsu* introductam actionem censet, at simul *edixisse* adfirmat Praetorem *se iudicium daturum*, magis quidem coniectura.

§. III.

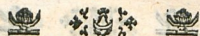
Quidquid vero sit, quamvis antiquissimis temporibus obligatorium negotium non fuerit, tamen negandum non est, iam sub libera republica obligationem statutam in mandato actionemque datam fuisse. Neque quidem perfecte obligatorius est factus ille contractus, quod docet libera reuocandi potestas atque renunciandi facultas mandato, quod eo magis mirandum, cum in aliis contractibus consensualibus consensus perfecte obliget, ut poenitentiae locus non sit, ut in emtione venditione, locatione atque conductione, in hoc vero consensus ille spontaneus de alterius negotio perficiendo gratis liberam relinquit poenitentiam et mandanti et mandatario.

§. IV.
At vero, si mandatarius semel bona fide susceptum impleturus sit negotium, ita eum agere debere adfirmant leges, ut quos mandans limites posuerit negotio perficiendo, sancte seruet, neque egrediatur. Ita sane **PAVLVS** in *L. 5. pr. mandat.* *Diligenter, inquit, fines mandati custodiendi sunt, nam qui excessit, aliud quid facere videtur.* Iam vero quid? si mandatarius nihilominus egressus fuerit fines mandati, recte quaeritur, quid hac in parte iuris sit. Respondere mihi ad hanc quaestionem videtur **CAIUS** in *L. 41. π. eod.* Ait: *Potest et ab una duntaxat parte mandati iudicium dari; nam si is, qui mandatum suscepit, egressus fuerit mandatum: ipsi quidem mandati iudicium non competat: at ei, qui mandauerit aduersus eum competit.* Facilis intellectu est **Caius**, videlicet, cum mandans mandatario recte expleto officio iustisque seruatis limitibus teneatur ad indemnitate consequendam et praestandum id, quod in negotium perficiendum impendit, quo respicit mandati actio *contraria*, imo ad agnoscendum negotium tanquam suum riteque peractum, ita contra non seruatis limitibus, neque respectu mandantis negotium obligatorium esse potest, neque ad praestandum id quod in negotium impendit mandatarius ipsamque indemnitate consequendam contraria actione agere poterit aduersus mandantem, qui contra directa actione ob id, quod negotium semel susceptum non recte perfecit, mandatarius, experiri potest.

§. IV.

Licet vero in se verissima sit illa regula: *mandati fines diligenter custodiendos*; tamen haec non vsque eo vera est, ut exceptione aliqua plane subuerti non possit. Si enim

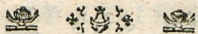
non recte seruauerit limites praescriptos a mandante procurator, ita tamen, ut negotium peractum fuerit, quod mandans peragendum commiserat, dubium non est, teneri mandantem curatori, negotiumque esse obligatorium. Thema habet PAVLVS in *L. cit. §. 5. §. 5. 7.* *Melior inquit, causa mandantis fieri potest: si cum tibi mandassem, ut Stichum decem emeris, tu cum minoris emeris, vel tantidem, ut aliud quicquam seruo accederet.* Facile patet procuratorem non seruasse limites, sed perfecisse tamen commissum negotium ex voluntate mandantis, ita ut eius conditionem meliorem fecerit, hinc mandati contrariam actionem procuratori concedendam censemus, recteque peractum esse ipsum negotium.

§. VI.

Neque tamen semper melior conditio mandatum ut recte peractum sit, efficit; nam idem Paulus *c. l. §. 2.* aliam speciem exhibet, quam obligatoriam esse negat, quamuis forsitan meliorem fecisse videretur mandantis conditionem. Scribit: *Si mandauero tibi, ut DOMVM SEIANAN centum emeris, tuque TITIANAM emeris longe maioris pretii, centum tamen aut etiam minoris: non videris implere mandatum.* Cui enim non conducatur, fundum meliorem maiorisque pretii minori comparare summa, et tamen vim obligationis inesse negat, non seruatis limitibus, quippe non perfecerat negotium, quod mandatum erat, sed aliud, quod mandato non comprehendebatur atque in quod mandans haud consenserat.

§. VII.

§. VII.

At vero si mandatarius excederet quidem fines mandati, quaestio enata est, an non in tantum obligaretur mandans, in quantum consensum mandato exposuerat. Fac Titium mihi mandasse, vt fundum Scianum D emerem: ego cum ea summa eundem fundum aquirere mandanti haud possem, acquirō DL. Non ratihaburo Titio repono, me nihil exacturum ab eo quam D, reliqua L meo fore periculo, an ad summam teneatur, in quam consenserat mandans, olim dubitabatur. Videntur Sabiniani, qui admodum stricto inhaerebant iuri, non recte adimpletum mandatum iudicasse sicque liberasse ab obligatione mandantem. Proculeiani, qui aequiorem sententiam in iure sequebantur, contrariam amplectebantur sententiam, atque ad summam praescriptam teneri arbitrabantur, quae sententia, quamuis et Sabinianorum forsā, vt Proculeianorum, legibus continebatur, praeferenda videtur, cum posteriori loco posita in Digestis, sicque caput Pandectarum alii capiti deroget. Ita sane de L. 3. et 4. π. mandat sentiendum. Nam c. l. 3. PAVLVS ait: *Quodsi pretium statui, hique pluris emisti: quidam (quos Sabinianos fuisse conicio ob §. 4. J. h. t.) negauerunt, te mandati habere actionem: etiamsi paratus esses, id, quod excedit, remittere. namque iniquum est, non esse mihi cum illo actionem, si nolit, illi vero, si velit, mecum esse.* Sed hanc non probari sententiam suadet CAIVS in L. 4. c. Sed Proculus RECTE eum, usque ad pretium statutum, acturum existimat, quae sententia sane benignior est. Concludo ergo, si excessus non noceat mandanti, usque quo consenserat, obligatorium fore mandatum adimpletum.

§. VIII.

§. VIII.

Nec alienus videtur IULIANVS in L. 33. π. mand. Rogatus, ut fideiuberet: Si in minorem summam se obligauit, recte tenetur: Si in maiorem, Iulianus verius putat, quod a plerisque responsum est, eum, qui maiorem summam, quam rogatus erat, fideiussisset, hactenus mandati actionem habere, quatenus rogatus esset: quia id fecisset, quod mandatum ei est, nam vsque ad eam summam, in quam rogatus est, fidem eius spectasse videtur, qui rogauit.

§. IX.

Iam vero, si generaliter limitibus arctioribus haud positum mandatum datum sit, e. g. *Vt fundum emeret Seianum* nullo videlicet pretio addito, vel quanti posset, recte quaeritur: an quocumque pretio coemerit, mandatum adimpleuisse procurator videatur. Affirmatiua quidem in eo videtur fundata, quod mandans sibi imputet, quod limites non posuerit, hinc utique mandatum expletum agnoscere debere. At vero generaliter adfirmare non ausim. Cum enim bonae fidei negotium sit, recte etiam cuncta procurator cui limites positi non erant, ex bona fide vtiliter peragere debebat; quod si enim tanto pretio emisset, ut iustum dici non posset, quae tamen pretii iustitia in emtione semper requiritur, putauerim haud recte peregrisse mandatum, imo paucis, si quod indefinite commissum negotium ita peregerit, ut valere non possit, si procuratoris proprium fuerit, eo minus valere posse, ut ex eo teneatur mandans.

T A N T V M.

ULB Halle

3

005 880 491

VD18

1768, 14.

No: 68

SPECIMEN
CONTINENS
VT IVRIS CONTROVERSVM
DE
GATIONE MANDATI
N SERVATIS LIMITIBVS

QVOD
TRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE
RISTIANO HENR. BREVNING
OR. IVR. NAT. ET GENT. PVBLIC. ORDIN.
T SOCIETAT. LITER. DVISBVRG.
SOCIO
IN AVDITORIO PETRINO
II. MARTII ANNO CIDI³CCCLXVIII.
PVBLICE DEFENDET
GLOB FRIDERICVS HASE
STEINBACHENS.

LIPSIAE
EX OFFICINA LANGENHEMIA.

